

KAČAR *Circaetus gallicus*
Kačar je orel, ki se prehranjuje z lovom na kače in kuščarje. S tem namenom v letu vztrajno pregleduje kraške goličave, predvsem območja z obilico kamnišč. Gnezdo si splete v neobljudenih predelih, navadno v vrhu krošnje večjega bora.

RJAVI SRAKOPER *Lanius collurio*
Rjavi srakoper se hrani z velikimi žuželkami, ki jih v obilju najde na suhih kraških travnikih. Njegovo pojavljanje je poleg plena odvisno tudi od razpoložljivosti grmov ali mejic in drugih struktur, ki mu omogočajo lov. Gnezdi navadno v gostem, trnastem grmu.

RJAVA PENICA *Sylvia communis*
Rjava penica je prebivalka kulturne krajine. Najdemo jo na zaraščajočih travnikih in pašnikih, ko jih prekrijejo sestoji redkega grmovja oziroma tudi razkošna zeliščna vegetacija. Ta je najverjetneje razlog, da je na nekaterih predelih suhega Krasa zelo številčna.

POLJSKI ŠKRJANEC *Alauda arvensis*
Poljski škrganec je značilni predstavnik suhih ekstenzivnih travnikov. Ustreza mu predvsem odprta krajina, kjer gnezdi na tleh.

VRTNI STRNAD *Emberiza hortulana*
Vrtni strnad je ogrožena vrsta ptice, ki prebiva na redkih preostalih kraških travnikih. Najbolj mu ustrezajo košenice na ravnih tleh z redkim prepletom grmov ali manjših dreves, na katerih so njegova pevska mesta.

VELIKI STRNAD *Miliaria calandra*
Velikemu strnadu ustreza povečini odprta krajina suhih, ekstenzivnih kraških travnikov. Pevska mesta si izbira na izpostavljenih grmih ali drevesih.

SKALNI STRNAD *Emberiza cia*
Njegovo prebivališče izdaja že ime, a zmotno je prepričanje, da potrebuje večje skalnate površine; zadostuje že manjša odprta površina kraških tal, najpogostejši pa je na toploljubnih skalnatih pobočjih, poraslih z grmičevjem.

SMRDOKAVRA *Upupa epops*
Žuškojeda vrsta, ki gnezdi v duplih in suhozidih; ustreza ji mozaična kulturna krajina košenic z gozdnimi pasovi.

HRIBSKI ŠKRJANEC *Lullula arborea*
Vrsta zaraščajočega se Krasa, ki ji ustreza presvetljeno menjavanje pasov gozda, grmičevja in travnišč.

Priloga M. Kaliterna
14. 10. 2014
Slo-SM-VG-140

SUHI TRAVNIKI, PAŠNIKI IN OGRŹENE VRSTE PTIC

PRIPOROČILA ZA PTICAM PRIJAZNE NAČINE GOSPODARJENJA Z EKSTENZIVNIM TRAVNJEM

ZA OHRANJANJE PTIC SUHIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV IN PAŠNIKOV JE TREBA POSKRBBETI ZA: OHRANJANJE ODPRTIH TRAVNATIH POVRŠIN, S PAŠO IN KOŠNJO, EKOLOŠKO KMETOVANJE, VSAJ MINIMALNO PAŠNO OBTEŽBO, OHRANJANJE MEJIC IN POSAMEZNIH DREVES.

Za podporo kmetom, ki se odločijo za pticam prijazne načine gospodarjenja z ekstenzivnimi travniki in pašniki, so namenjena plačila iz Programa razvoja podeželja 2007 – 2013 s poudarkom na kmetijsko okoljskih plačilih (KOP).

PRIPOROČILA ZA OHRANJANJE ŽIVLJENJSKIH PROSTOROV PTIC NA OBMOČJIH NATURA 2000

KMETIJSKO OKOLJSKA PLAČILA IZ PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA 2007 – 2013

V okviru kmetijsko okoljskih plačil kmetom za upravljanje ekstenzivnih suhih travnikov in pašnikov priporočamo preusmeritev v podukrep ekološko kmetovanje z rejo domačih živali oziroma upravljanjem travnikov.

RABA EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV IN PAŠNIKOV

Poleg možnosti za ekološko rejo živine in nadzorovanje primerne zasedbe čredink je pri paši priporočljiva čistilna košnja vsaj na dve ali tri leta ter po potrebi čiščenje nepopasenih delov pašnika, da se ti preveč ne zarastejo. Košnja travnikov je priporočena po cvetenju glavnih vrst trav, in sicer vsaj enkrat na leto.

ZA DODATNE INFORMACIJE SE LAHKO OBRNETE NA:

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije
Kmetijsko-gozdarski zavod Nova Gorica
Pri hrastu 18
5000 Nova Gorica
Telefon: 05/731-28-52
E-pošta: www.kgz-zavodgo.si

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)
Tržaška cesta 2
1000 Ljubljana
Telefon: 01/426 58 75
E-pošta: dopps@dopps.si

Zavod RS za varstvo narave
Območna enota Nova Gorica
Delpinova 16
5000 Nova Gorica
Telefon: 05/330 53 10
E-pošta: zrsvn.oeng@zrsvn.si

POS LANSTVO DOPPS JE VAROVANJE PTIC IN NJIHOVIH HABITATOV Z NARAVOVARSTVENIM DELOM, RAZISKOVANJEM, IZOBRAŽEVANJEM, POPULARIZACIJO IN SODELOVANJEM. DOPPS JE PARTNER SVETOVNE ZVEZE BIRDLIFE V SLOVENIJI.

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)
Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana, tel.: 01/426 5875, E-pošta: dopps@dopps.si, http://www.ptice.si

Besedilo: Andrej Medved, Ida Štoka
Sirokovni pregled: Primož Kmecl, Luka Božič, Tomaž Mihelič,
Nataša Šušaja, Matej Vidrih, Bojana Fajdiga, Boštjan Kos
Lektura: Jana Cedlinsk
Oblikovanje: Darja Šipec
Risbe: Jurij Mikuletič
Tisk: Schwarz d.o.o.
Naklada: 5000 izvodov
DOPPS, maj 2008

Publikacija je nastala s finančno pomočjo Evropske unije v okviru Programa pobude Skupnosti INTERREG IIIA Slovenija-Italija 2000–2006 kot del projekta Natura Primorske, ki ga DOPPS izvaja skupaj s partnerji: Zavod RS za varstvo narave, KGZS – Kmetijsko-gozdarski zavod Nova Gorica, Razvojno društvo Pliska, Park Skočjanske jame, Il Mosaico ter občini Zgonik in Repentabor. Za vsebino zloženke so odgovorni DOPPS in partnerji; v nobenem pogledu ne izraža stališča Evropske unije.

Republika Slovenija
Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko

Nacionalni organ Programa pobude Skupnosti INTERREG IIIA Slovenija-Italija 2000–2006 je Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

BOGASTVO ODPRTIH KRAŠKIH TRAVNIKOV

foto: Eva Vukelič

SKALNO KRALJESTVO PTIC

TRNOVSKI GOZD – JUŽNI ROB IN NANOS

Južni rob Trnovskega gozda in Nanos dajeta poseben pečat Vipavski dolini pod seboj. S Trnovske planote se nad prepadnimi stenami razprostira čudovit razgled na okoliško pokrajino. Prav zaradi tega je južni rob Trnovskega gozda nadvse zanimiv za obiskovalce ter še posebej za športnike, npr. plezalce, jadralce, padalce in zmajarje. Izjemna raznolikost pokrajine je tesno povezana z veliko pestrostjo tam živečih ptic, med katerimi so kotorna, slegur, planinski orol, sokol selec, velika uharica, puščavec ter v preletu beloglavi jastreb. Tukaj biva tudi skalni strnad, ki ga najdemo od vrha Nanosa do naselij v dolini. Odprte sestoje travšč na planoti je mogoče ohranjati le s tako obliko kmetijske rabe, ki upošteva zakonitosti rasti zelne vegetacije in torej tudi njenega izkoriščanja za ekstenzivno kmetovanje.

foto: Andrej Figelj

BANJŠICE

Banjšice so prostrana zakrasela planota, ki je na višem vzhodnem delu hribovita in gozdnata, na zahodnem pa preprežena s prostranimi travnatimi planjavami. Mešanje celinskih in sredozemskih vplivov je tu ustvarilo značilen rastlinski in živalski svet, kjer najdemo zavečje mnoge redke ptice. Svoj življenjski prostor so tukaj poiskale tudi naslednje vrste: podhujka, hribski škranec, koscec, prepelica in veliki strnad. Območju dajejo izjemno vrednost in slikovitost stari visokodebelni sadovnjaki na obrobju majhnih zaselkov, ki so pomembno gnezdišče velikega skovika in čuka. Možnosti za kmetijstvo so tukaj ugodnejše, zato je pri kmetovanju treba upoštevati priporočila za ohranjanje ogroženih vrst ptic travnikov in pašnikov.

PROSTRANA RAZGLEDNA PLANOTA

foto: Eva Vukelič

NA GORSKIH PLANINAH IN TRATAH

foto: Peter Trontelj

BREGINJSKI STOL IN PLANJA

Prisojna pobočja Stola so bila nekoč takšna, kot je še danes njegova severna stran – porasla z gozdom. Kasneje so gozdove izkrcili za pašnike in senožeti, kjer so hkrati kosili, steljarili in sekali. Danes življenjske prostore ptic najbolj ogroža zaraščanje pašnikov in travnikov. Na območju domuje pisana združba ptic, med katerimi so koscec, repaljščica, drevesna cipa, hribska listnica, slegur, kotorna, repnik in rjavi srakoper. S ponovno obuditev košnje in primernih novodobnih načinov paše bi vrnil življenje na opustele planine, hkrati pa bi tudi ohranili pomemben življenjski prostor za mnoge ogrožene travniške vrste ptic.

JULIJSKE ALPE

Kraljestvo Zlatoroga, kot ga tudi imenujemo, so za narodni park razglasili zaradi izjemne slikovitosti pogorja ter mnogih naravnih znamenitosti in ohranjenosti alpske narave. V Julijskih Alpah so se tako ohranile številne vrste ptic, med katerimi so planinska pevka, skalni plezalček, planinski vrabec, planinska kavka, planinski orol in sokol selec ter postovka, planinski hudournik, mestna lastovka, skalna lastovka, skalni strnad in hribska listnica. Primerni načini kmetovanja so ključni za ohranitev tradicionalne podobe tukajšnjega podeželja ter za ohranitev življenjskih prostorov nekaterih ogroženih vrst ptic, npr. kotorne, slegurja, kosca ter planinskega orla.

PTICE V ZLATOROGOVEM KRALJESTVU

foto: Tomaž Mihelič